

MARJATTA OKKO

Kirjastotieteen ja informatiikan opiskelun Tampereen yliopistossa v. 1985 aloittaneiden karakteristiikkaa

Okko, Marjatta, Kirjastotieteen ja informatiikan opiskelun Tampereen yliopistossa v. 1985 aloittaneiden karakteristiikkaa [Characteristics of class 1985 in Library and Information Science at University of Tampere]. Kirjastotiede ja informatiikka 4 (3): 83—88, 1985.

A brief class-room enquiry was made among the 60 students starting Library and Information Science (LIS) studies in autumn 1985. The main motive of joining the class was the good employment situation in the public library branch. To 50 % of the students majoring in LIS their positive experience in library work was an important source of motivation; a quarter expressed interests in the information sector or in LIS as a discipline. The median age of the class is 24 years (18—36 yrs). Among those majoring in LIS the proportion between male and female students is 1 to 4. Tampere being the only Finnish-speaking academic library school in Finland the students come evenly from all parts of the country.

Address: Department of Library and Information Science, University of Tampere, P.O.B. 607, SF-33101 Tampere, Finland.

Johdanto

Epävirallisissa keskusteluissa kirjastoalan kollegojen kanssa putkahtaa silloin tällöin vieläkin esiin ajatus, että kirjastoalalle jotenkin ajaututaan. Tätä »ajopuuteoriaa» lienee aikanaan ruokkinut Sievänen-Allen (1974) »Kirjastoalalle joudutaan yhä» otsikoidulla artikkelillaan. Hän kuitenkin kirjoitti niistä ongelmista, joita syntyy, kun yliopisto valitsee opiskelijat yhden aineen 20 aloituspaikkaan 1431 hakijasta. Tottahan siinä mylläkässä moni joutuu ja jotkut pääsevät kirjastoalaa opiskelemaan.

Vakkari (1979) tutki tätä »joutumista» viime vuosikymmenen lopulla. Hän puki tuloksiaan esittelevän artikkelin otsikon vastaväitteen muotoon: »Kirjastonhoitajaksi hakeudutaan, ei jouduta.» Vakkarin tutkimuksessa kävi ilmi, että lyhyehkön opiskeluajan antama ammattipätevyys sekä alan työvoimapula työn luonteen ohella oli-

vat ne kriteerit, jotka johtivat opiskelemaan kirjastoalaa.

Korkeakoulujen tutkinnonuudistuksen myötä on lyhyehkön opiskeluajan vaikutus kirjastoalalle hakeutumiseen jäänyt pois laskuista. Uudessa tutkintojärjestelmässä ei ole välitutkintoja, ei siis myöskään kirjastotutkintoa. Kaikki suorittavat »pitkän» tutkinnon (ylemmän kandidaatin tutkinnon) ja se merkitsee mm. sitä, että opintolainaa tarvitaan entistä enemmän. Mahdollisesti kirjastoalan matalapalkkaisuuden viime vuosina saama julkisuus ja opiskelijan etukäteishuoli opintolainan takaisinmaksusta ovat sen ilmiön taustalla, että alan varsinaisiksi opiskelijoiksi pyrkivien määrä on viime vuosina laskenut alle neljän sadan. Lisäksi sivuaineen opiskelijoiden määrä on pudonnut liki puoleen entisestä.

Kirjasto- ja informaatiopalvelualan (K & I-alan) opiskeluun hakeutumisen käytännöllisessä perustassa on tapahtunut muutoksia — ennen-

kaikkea opiskeluaajan piteneminen oheisvaikutuksineen. Saadakseni alustavan käsityksen hakeutumiseen nykyisin johtavista syistä tein syksyn 1985 peruskurssilla suppean kyselyn. Kyselyllä oli myös toinen ponnin: Pyrin tutustumaan peruskurssin luentojen kuulijakuntaan luennoitsijan työni opastukseksi. Esittelen kyselyn tulokset seuraavassa.

Vanhan sananparren mukaan ei yksi pääsky kesää tee. Pienen aineiston vuoksi esittelen seuraavassa oikeastaan pääskyn. Käsitän pääskyn ennusmerkiksi.

Vastajaat

Peruskurssille ilmoittautui 23. 9. 1985 mennessä 86 opiskelijaa: Varsinaisia opiskelijoita oli 60, heistä puolet pääaineen ja puolet sivuaineen opiskelijoita; ylimääräisiä, vain aineopinnot suorittavia opiskelijoita oli 6; loput 20 suorittavat aineopinnot täydennyskoulutuskeskuksen ohjelmassa. Tarkastelen tässä vain varsinaisia ja ylimääräisiä opiskelijoita.

Taulukosta 1 käy selville peruskurssille ilmoittautuneiden kaikkien varsinaisten opiskelijoiden pääaineet. Sivuaineen opiskelijoista 30 % on yhteiskuntatieteiden ja 70 % humanististen tieteiden opiskelijoita. Ylimääräiset opiskelijat valitaan enimmäkseen sellaisia oppiaineita opiskeleista tai opiskelevista, missä Tampereen yliopistossa ei anneta opetusta: luonnontieteet, maa- ja metsätaloustieteet, insinööritieteet, teologia, harvinaiset kielet yms.

Kyselyyn vastasi 25 pääaineen, 23 sivuaineen ja 4 ylimääräistä opiskelijaa. Laskettuna peruskurssin luennoille ilmoittautuneista (N = 66) vastausprosentti oli 78,8. Yhden vuosikurssin hakeutumisen syistä aineisto antaa luotettavan yleiskuvan.

Kyselyyn vastanneet varsinaiset opiskelijat ja kaantuvat ikänsä puolesta kahdeksi yhtä suureksi ryhmäksi, 24 henkeä kummassakin: 18—24-vuotiaat ja 25—36-vuotiaat. Ylimääräiset opiskelijat lisäävät jälkimmäistä ryhmää 4:llä. Yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa on pantu merkille opintojen aloitustien vähittäinen nousu viime vuosina. En ole hankkinut tietoja siitä, noudattaako kirjastotiede ja informatiikka samaa linjaa. Tässä aineistossa aloitustien aritmeettinen keskiarvo on 24,4 vuotta.

Miehiä vastanneissa oli 9 (17,3 %); ilmoittautuneissa heitä on suhteellisesti, joskaan ei merkittävästi enemmän, nimittäin 13 (19,7 %). Vaikka miesopiskelijoiden pienen määrän vuoksi kyselyn perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä mahdollisista sukupuolten välisistä eroista, olen

Taulukko 1. V. 1985 K & I-alan opintonsa aloittaneiden varsinaisten opiskelijoiden pääaineet (N = 60).

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta		
Kirjastotiede ja informatiikka	30	50 %
Kansantaloustiede	1	
Sosiaalipolitiikka	2	
Sosiaalipsykologia	2	
Sosiologia	2	
Tiedotusoppi	2	
	<hr/>	
	39	65 %
Humanistinen tiedekunta		
Englantilainen filologia	1	
Germaaninen filologia	3	
Pohjoismainen filologia	2	
Suomen kieli	3	
Historia (yleinen ja Suomen)	3	
Kotimainen kirjallisuus	3	
Yleinen kirjallisuustiede	3	
Kansanperinne	2	
	<hr/>	
	20	33,3 %
Muut		
Filosofia	1	
	<hr/>	
	1	1,7 %

taulukoinut aineiston myös sukupuolen mukaan. Näin menetellen naisopiskelijoiden alalle hakeutumisen syyt tulevat selvemmin esiin.

Tiedustelin myös opiskelijoiden työkokemusta K & I-alalla, koska arvelin sen yhä vaikuttavan alan opintoihin hakeutumiseen (vrt. Vakari 1979). Lisäksi tiedustelin oliko vastaajilla aiemmin suoritettuja tutkintoja.

Taulukkoon 2 on koottu tiedot vastaajien työkokemuksesta ja aiemmista tutkinnoista jaoteltuna sen mukaan onko vastaaja pää- vai sivuaineen opiskelija. Kummassakin ryhmässä on lisäksi osoitettu ikäryhmän ja sukupuolen mukaiset jakaumat. Ylimääräiset opiskelijat on laskettu sivuaineen opiskelijoiksi.

Aiemmin tutkinnon suorittaneista on pääaineen opiskelijoita 5 ja sivuaineen opiskelijoita 8 (4 ylimääräistä). Kokemuksen mukaan heidän pääosansa ei suorita tutkintoa siinä koulutusohjelmassa, johon heidät on hyväksytty, vaan he suorittavat vain kirjastotieteen ja informatiikan aineopinnot. Useimmat palannevat työelämään v. 1987. Mihin he sijoittuvat, onkin jo eri asia.

Ensimmäistä tutkintoa suorittavat pääaineen opiskelijat siirtyvät työelämään aikaisintaan kesällä 1990 (vrt. Okko 1985). Sivuaineen opiskelijoiden työelämään tulon aikaa on vaikea ennustaa, koska he hakeutuvat kirjastotieteen ja informatiikan opetukseen opintojensa eri vaiheissa.

Työkokemusta vastanneista on 24:llä (46 %), joista aiemmin tutkinnon suorittaneita on 10.

Taulukko 2. Pääaineen ja sivuaineen opiskelijoiden työkokemus kirjastoalalla (TYÖ) ja aiemmin suoritettut tutkinnot (TUT). Lisätarkastelu iän ja sukupuolen mukaan. Ylimääräiset opiskelijat on laskettu sivuaineen opiskelijoiksi.

TYÖ	TUT	K & I pääaineena					K & I sivuaineena					Kaikki	
		yht.	-24 v.	25 v.-	m	n	yht.	-24 v.	25 v.-	m	n	lkm	%
ei	ei	10	6	4	3	7	15	9	6	4	11	25	48
on	ei	10	7	3	1	9	4	2	2	4	4	14	27
ei	on	1		1		1	2		2		2	3	6
on	on	4		4	1	3	6		6		6	10	19
		25	13	12	5	20	27	11	16	4	23	52	100

Myös Vakkarin (1979) aineistossa aiemman tutkinnon suorittaneilla oli useammin työkokemusta kuin muilla. Ensimmäistä tutkintoaan opiskelevista 10:llä pääaineen ja 4:llä sivuaineen opiskelijalla on työkokemusta. Sitä vailla olevista 2/3 on sivuaineen opiskelijoita. Miesten pääosalla (7) ei ole työkokemusta.

Opiskelemaan hakeutumisen syitä

Kyselylomakkeessa ei ollut valmiita hakeutumisen syiden vaihtoehtoja. Valkoinen paperi paralysoi kaksi alle 24-vuotiasta pääaineen opiskelijaa niin, että he palauttivat tältä osin tyhjän paperin. Vastajina on siis tässä jaksossa 23 pää- ja 23 sivuaineen opiskelijaa sekä 4 ylimääräistä (N = 50). Hakeutumisen syitä mainittiin monia, mutta niistä syntyi helposti taulukossa 3 esitetty luokitus.

Opiskelijat ovat selvillä kirjastoalan hyvästä työllisyystilanteesta kuntasektorilla. Vastaajista 62 % mainitsi työllisyyden tai pätevyymisen tai molemmat. Oma merkityksensä on sillä, että kirjastonhoitajapulaa ei kukaan maininnut. Pula merkitsee heille nimenomaan työpaikan saantia tutkinnon suorittamisen jälkeen. Työllisyyden/pätevyymisen maininneista 2/3 on sivuaineen ja 1/3 pääaineen opiskelijoita.

Niistä työllisyys/pätevyymisyyden esittäneistä 15 opiskelijasta, joilla ei ole työkokemusta, 12 on sivuaineen opiskelijoita. Heistä kaksi mainitsi, että työnsaanti pääaineen pohjalta on niin epävarmaa, että he haluavat varmistaa tutkinnon jälkeisen työnsaannin. Mahdollisesti ne kaksi, jotka mainitsivat hakevansa vastapainoa pääaineen opinnoille, viittasivat samaan asiaan.

Aiemmin tutkinnon suorittaneista 9 mainitsi virkakelpoisuuden hankkimisen opiskelun syyksi.

Taulukko 3. Kirjastotieteen ja informatiikan koulutukseen hakeutumisen syyt. Vastanneita 50. (P = pääaine, S = sivuaine, m = mies, n = nainen).

Mainitut syyt	P	S	yht.	m	n
Kirjallisuuden/musiikin harrastus; oma kirjastonkäyttö	4	5	9	3	6
Kiinnostus informaatioalaaan	3	1	4	2	2
Kiinnostus kirjastoalaaan	4	8	12	5	7
Myönteiset työkokemukset	13	6	19	2	17
Hyvä työllisyys/pätevyyminen	11	20	31	4	27
Kiinnostus tieteenalaaan	4	1	5	2	3
Kiinnostus tiedon hallintaan	1	2	3		3
Tuive/kutsumusammatti	3		3	1	2
Turvallinen ammatti	1	1	2		2
Vaihtoehto opettajan työlle	1	3	4		4
Muita mainintoja*	3	3	6	2	3
Vastaajia	23	27	50	9	41

* »Opiskelu on myös itsekasvatusta ja keino välttää urautumista» (nainen ≥ 25 v.).

»Yhdistelmän K & I + teknis-matemaattiset tieteet pitäisi yleistyä, jotteivät uuden tieteenalan opiskelijat hautaa alaansa tuoreeltaan» (mies ≤ 24 v.).

»Uskon, että kirjastoalalla pystyn hankkimaan elantoni säilyttäen henkisen hyvinvointini» (nainen ≥ 25 v.).

»Vastapainoksi pääaineelleni» (nainen ≥ 25 v., mies ≥ 25 v.).

»Olen kiinnostunut... tiedonkulusta yhteiskunnassa ja 'kansansivistystyöstä'» (nainen ≤ 24 v.).

Tosiasiaa heitä oli 10, sillä yksi ilmoitti hakeutuvansa pois opettajan ammatista.

Myönteiset työkokemukset nousivat esiin pääaineopiskelijoiden yleisimpänä mainintana. Työkokemusta hankkineista 24:stä opiskelijasta 19 mainitsi sen yhdeksi hakeutumisen syyksi. Viihtyvyys työssä ja työn haastavuus mainittiin monessa vastauksessa. Alan sisäiseen kirjoitteluun on tutustunut se vastaaja, joka puuskahti: »Kai minä sitten olen nynny, kun pidän tästä työstä.»

Kolmanneksi yleisin maininta oli kiinnostus kirjastoalaan tai kirjastonhoitajan ammattiin. »Kiinnostus» näyttää olevan jonkinlainen erittelemätön kattokäsite, mihin viittaa myös se, että kellään kiinnostuksen maininneista ei ole työkokemusta. Vain 4 vastaajaa mainitsi sen ainoana syynä, tosin yksi miesopiskelija täsmäten kiinnostuksena kohdistuvan kirjastotoimen organisointiin. Muista mainitsijoista 4 kytki kiinnostuksen pätevytykseen (»Olen kiinnostunut kirjastoalasta ja siksi haluan saada kirjastonhoitajan pätevyuden») ja 4 harrastuksiinsa (»Musiikkiharrastukseni vuoksi olen kiinnostunut kirjastoalasta»). Nämä maininnat on otettu lukuun taulukon 3 ao. kohdissa.

Neljänneksi yleisimmin mainittiin kirjallisuuden ja/tai musiikin harrastus tai oma kirjastonkäytön aktiivisuus. Nämä vastaajat toivonevat työelämältä mahdollisuutta toimia aktiivisesti harrasteensa yleisemmäksi edistämiseksi.

Peruskurssin opiskelijoista 8 mainitsi hakeutuneensa opiskelemaan kirjastotiedettä ja informatiikkaa kiinnostuksesta tieteenalaan tai sen erityiskysymyksiin. Viidellä on työkokemusta, heistä yhdellä jo yksi tutkinto takanaan. Kolmella taas ei ole alan työkokemusta, mutta muunlaisen kokemuksen, myös pääaineen opiskelun herättäminä he ovat tulleet hakemaan vastauksia tietotulvan hallintaa koskeviin kysymyksiinsä. Tunnen houkutusta tulkita näitä »pääskyjä» tieteenalan vakiintumisen ja itsellisyiden tunnustamisen merkeiksi.

Metodisia huomioita

Hollannissa muutama vuosi sitten tehdyssä tutkimuksessa alalle hakeutumisen syitä kysyttiin ammatissa jo toimivilta. Lukemisharrastus nousi esiin huomattavan voimakkaana motiivina (Bruyns 1985). Myös Vakkari (1979) kyseli hakeutumisen syitä ammatissa jo olevilta. Kuten peruskurssikyselyssäni Vakkarin vastaajat korostivat työllisyyttä ja pätevyitymistä niin voimakkaasti, että kirjastotyön luonnetta lukuunottamatta muut syyt peittyivät. Se seikka, että Hollannissa alalla on työttömyyttä ja Suomessa työvoiman tarvetta selittää kahdessa maassa saatu-

jen tulosten erilaisuutta, mutta johtaa pohtimaan myös tällaisten tutkimusten metodisia ongelmia.

Jotta työllisyysuhteiden vaikutus kirjastoalalle hakeutumiseen saataisiin eliminoiduksi ja hakeutumisen muut motiivit esiin, olisi kysely ilmeisesti tehtävä runsaita ja yksityiskohtaisia syyvääntämiä ja tiheää vaihtoehtoseulaa käyttäen. Bruyns (1985) katsoo, että hakeutumiseen vaikuttaa myös yhteiskunnassa vallitsevat yleiset käsitykset kirjastoista ja kirjastotyön luonteesta. Sen mukaan hakeutumisen syiden tutkimukseen kuuluu myös alalle tulijoiden kirjastokuva selvittelevä osio. Tästä taas seuraa, että tutkimuksessa on erotettava kaksi kirjastokäsitystä, nimittäin työkokemuksen kautta muotoutunut ja yleinen, esim. kirjaston asiakkaana saatu kirjastokäsitys. Se jää mietityttämään, onko sellaista oliota olemassakaan kuin tyypillinen tuleva kirjastonhoitaja.

IFLAn koulutuksen ja tutkimuksen jaoston koordinoiva komitea päätti 23. 8. 1985 Chicagossa pitämässään kokouksessa antaa tukensa hankkeelle kehittää alalle hakeutumisen syiden tutkimuksessa käytettävän kyselylomakkeen malli. (Päätös ei ollut yksimielinen.) Aloite oli lähtöisin kirjastokoulujen sektioista ja pyrkimyksenä sanotaan olevan kehittää opetusta kirjastoinstituutiota hyödyttävään suuntaan. Aloitteen taustalla on käsityksiä, että kirjastoalalle hakeutuu vääränlaista väkeä — johtajatyyppejä ei juuri ollenkaan — ja että koulutuksessa vain vahvistetaan johtajuuden kannalta väärä asenteita. Mihin unohtui pyrkimys kehittää opetusta?

Problematisointi on jäänyt kovin keskeneräiseksi. Häiritsevintä on hankkeen takaa häämötävä ajatus manipulatiivisen oppilasvalinnan oikeuttamisesta. Leväälleen jäävät kysymykset siitä, miten yhteiskunnassa vallitsevia käsityksiä kirjastoista ja kirjastoalasta muutettaisiin, mihin suuntaan niitä tulisi muuttaa ja mistä saataisiin opiskelijat, jotka tullessaan omaisivat sen kirjastokäsityksen, joka tuleva on.

Mitkä sitten ovat peruskurssilla tehdyn kyselyn metodiset ongelmat? Vastauksia on kaksi. Kyselyn tarkoituksena oli oppia tuntemaan peruskurssin luentojen kuulijoita, joille opettajana yritän hahmottaa niin K & I-alaa kuin kirjastotieteen ja informatiikan lähtökohtia. Tiedän heistä enemmän kuin ennen ja voin painottaa peruskurssin opetusta kuulijakunnan taustat huomioon ottaen. Näin subjektiivinen tavoite ei metodilta liikoja pyydä.

Jos sen sijaan kyselyjä tehdään jatkossakin, kertyy aineistoa, jota on mahdollista käyttää yleisempiin tarkasteluihin. Silloin on tarpeen kehittää standardilomake, jota rakennettaessa kaikki edellä esitetyt metodiset pulmat on otettava huomioon.

Taulukko 4. Vastanneiden kotiläänijakaumat ja vertailujakaumia (Ruuha-Suomi = Uusimaa + Turku ja Pori + Häme).

Lääni	K & I pääaineopiskelijat		K & I sivuaine	TaY opisk.	Yo-tutkinnot
	1980—83 %	1985 lkm	1985 lkm	1984 %	1981 %
Uusimaa	14,4	4	5	12	23,4
Turku ja Pori	13,4	3	7	11	14,2
Häme	19,6	5	9	48	12,9
Kymi	6,2	1		4	7,2
Mikkeli	4,1		1	2	4,6
Pohjois-Karjala	9,3	1		2	3,6
Kuopio	4,1	2	1	3	5,4
Keski-Suomi	6,2	3		3	5,4
Vaasa	11,3	2	1	7	9,1
Oulu	10,3	3	2	5	9,3
Lappi	1,0	1	1	2	4,9
Ruuha-Suomi	47,4	12	21	71	50,5
muu Suomi	51,5	13	6	28	49,5

Mistä opiskelijat tulevat ...

Taulukosta 4 käy selville kyselyyn vastanneiden kotiläänit. Lisäksi taulukossa on esitetty Tampereen yliopiston K & I-alan koulutusohjelmaan vuosina 1980—83 otettujen varsinaisten opiskelijoiden (otos: 97/124) sekä yliopiston kaikkien opiskelijoiden kotiläänijakaumat. Mukana on myös suoritettujen ylioppilastutkintojen läänittäinen jakauma. V:n 1981 tilasto valittiin siksi, että peruskurssin opiskelijat ovat keskimäärin suorittaneet ylioppilastutkintonsa tuolloin.

Pääaineen opiskelijaksi hakeudutaan varsin tasaisesti koko maasta. Ylioppilastutkinnon määriin nähden Uudenmaan ja Lapin läänit ovat selvästi aliedustuneita. Hämeen lääni on jonkin verran yliedustunut, mutta on muistettava, että pieni joukko tamperelaistuu opiskeluvuosinaan, mikä tietenkin kasvattaa läänin osuutta näin pienessä aineistossa.

Kun pääaineen opiskelijoiden kotiläänejä tarkastellaan dikotomiassa Ruuhka-Suomi (Uusimaa + Turku ja Pori + Häme) ja muu Suomi, osoittautuu, että muusta Suomesta kotoisin olevia opiskelijoita on jopa enemmän kuin on vastaava osuus suoritetuista ylioppilastutkinnoista. Syynä asiantilana on ennenkaikkea se, että Tampereen yliopistossa on maan ainoa suomenkielinen kirjastotieteen ja informatiikan laitos. Alan pääaineen opiskelijaksi hakeudutaan kotipaikasta riippumatta kaikkialta Suomessa.

Sen sijaan sivuaineen opiskelijoiden kotiläänit painottuvat Ruuhka-Suomeen samaan tapaan kuin Tampereen yliopistossa opiskelevilla yleensäkin. Aineiston pienuudesta (27) huolimatta ei ole kohtuutonta väittää, että ammattipätevyyt-

tä aineopintotasolla tarjoava ainelaitos kerää sivuaineen opiskelijansa tasaisesti sen kotiläänijakauman mukaan, mitä yliopiston koko opiskelijakunta edustaa. Tämä taas merkitsee, että K & I-alan virkakelpoisuuden saavuttaneiden alueellinen tausta painottuu kelpoisuuden sivuaineen opinnoin saavuttaneiden mukaisesti. Tässä esitettyä pienaineistoa ekstrapoloimalla lähes 2/3 virkakelpoisista olisi kotoisin Ruuhka-Suomesta ja 1/3 muualta.

Jos — tai kun — toiseenkin yliopistoon perustetaan suomenkielinen ainelaitos, on yhtenä tuloksena se, että sivuaineen opinnoin virkakelpoisuuden hankkivien kotiläänijakauma on toinen kuin Tampereella. Sekä alalle hakeutumisen motiivit pääaineen opiskelijoilla että heidän kotipaikasta riippumaton hakeutumisensa viittaavat siihen, että toinenkin koulutusyksikkö keräisi pääaineen opiskelijat koko maasta, mutta toisin painotettuna kuin Tampere nyt.

Kun otetaan huomioon, että kirjastosektorilla ammatillinen pätevyys laidasta laitaa — kirjastoamanuenssista kirjastonjohtajaan — on asetettu aineopintojen suorittamisen tasoon ja että kelpoisuuden saavuttaneiden enemmistö on viime vuosiin saakka ollut sivuaineen opiskelijoita, merkitsee toisen koulutusyksikön perustaminen sitä, että sivuaineen opinnoin virkakelpoisuuden saavuttavat pyritään hankkimaan toisenlaista kotiläänijakaumaa edustavasta toisen yliopiston opiskelijakunnasta. Tässä aluepoliittisessa askaressa ei ylimmän viranomaisen huolenpito näytä vieläkään yltävän kysymykseen kelpoisuusrajan ylittävien ts. K & I-alan koulutusohjelmassa tutkintonsa suorittaneiden työllistämiseen järkevällä tavalla.

... ja minne he menevät

Kuntasektorin kirjastonhoitajapulan syistä valitsee monenlaisia luuloja ja uskomuksia. Hyvän kasvupohjan niille antaa virallisen seurannan puuttuminen. Takavuosina ihmeteltiin mm. Kirjastolehden keskustelupalstoilla, miten on mahdollista, että Tampereella ei tiedetä minne kirjastonhoitajat sijoittuvat. Se oli sikäli väärän puun haukkumista, että ei erotettu kouluttajaa koulutussuunnittelijasta.

Seuranta selvästikin tarvittaisiin, jotta koulutuksen opiskelijapaikkoina laskettavaa laajuutta voitaisiin kehittää rationaalisesti. Eikö se tehtävä kuulu kirjastotointa muutoinkin säätelevän keskushallintoviranomaisen tehtäväalueeseen?

Lyhyestä virsi kaunis

Pieni yritelmä selvittää yhden peruskurssin opiskelijoiden 4/5-osan K & I-alan koulutukseen hakeutumista auttoi sen tekijää näkemään joitakin ajatuksellisia langanpäitä, joita on syytä lähteä kerimään. Tekstissä langanpäät on kuvattu.

Kysely vahvistaa Vakkarin (1979) saamia tuloksia, joiden mukaan varma työnsaanti tutkimuksen suorittamisen jälkeen on vahva kirjastoalalle hakeutumisen motiivi. Kyselyn tulokset viittaavat siihen, että myönteiset työkokemukset motivoivat varsinkin kirjastotieteen ja informatiikan pääaineeksi valinneita hakeutumaan alan koulutukseen.

Viitteitä siitä, että tieteenala on vakiinnuttanut paikkansa yliopistollisena oppiaineena, antoi joka kuudes vastaaja täsmentämällä vapaa-muotoisessa vastauksessa kiinnostuksensa kohteet.

Hyväksytty julkaistavaksi 7. 10. 1985

Lähteet

- Bruyns, Ruud, Hollantilaisia tutkimuksia kirjastonhoitajista johtamistehtävissä. Kirjastotiede ja informatiikka, 4 (1): 24—30, 1985.
- Okko, Marjatta, Tutkinnonuudistuksen satoa. Kirjastotiede ja informatiikka, 4 (1): 1—2, 1985.
- Sievänen-Allen, Ritva, Kirjastoalalle joudutaan yhä. Kirjastolehti 67 (5): 190—191, 1974.
- Vakkari, Pertti, Kirjastonhoitajaksi hakeudutaan, ei jouduta. Kirjastolehti, 72 (10): 433—435, 1979.